

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра соціальних та економічних дисциплін
Факультету № 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
соціальних та економічних дисциплін
факультету № 2
протокол № __ від «__» _____ 2023 р.
Завідувач кафедри

_____ **Сергій ТКАЧЕНКО**

ОСНОВИ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ (ВК.17)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кафедра	Соціальних та економічних дисциплін факультету № 2. – Режим електронного доступу: https://univd.edu.ua/uk/dir/552/kafedra-sotsialnykh-ta-ekonomichnykh-dystsyplin
Контактний телефон	+38(057)-739-80-17 (раб.).
E-mail	Ksed2015@ukr.net
ЛЕКТОР	
	Бобро Наталія Валеріївна Доцентка кафедри соціальних та економічних дисциплін, кандидатка соціологічних наук E-mail: natashabobro73@gmail.com Лекційний потік: факультет № 2, Ф2-302
Назва освітньо- професійної програми	Облік і оподаткування (Облікова аналітика) Accounting and taxation (Accounting analytics).
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський).
Галузь знань	07 Управління та адміністрування.
Спеціальність	071 Облік і оподаткування.

Статус дисципліни	Вибіркова компонента освітньо-професійної програми, вивчається у 5 семестрі III курсу для денної форми навчання.
Мета вивчення дисципліни	Сформувати у здобувачів вищої освіти знання про принцип гендерної рівності та особливості інституційного механізму формування гендерної політики в Україні, його суб'єктно-об'єкту структуру та рівні реалізації.
Завдання вивчення дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> – ознайомити з основними поняттями; – надати знання щодо формуванням та впровадженням національного механізму гендерної рівності; – вдосконалити знання і навички щодо застосування міжнародних та національних документів, які складають законодавче підґрунтя гендерної рівності в Україні; – розширити знання про поняття, види та прояви гендерної дискримінації; – надати знання про протидію гендерній дискримінації, гендерно зумовленому насильству, сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом; – надати знання про впровадження гендерної політики в діяльність держави; – сформувати знання про роль та форми участі жінок у процесах подолання напруженості та стабілізації ситуацій, у вирішенні збройних конфліктів, у мирних переговорах та угодах, при переході від конфліктного до постконфліктного суспільства (процесах перехідного правосуддя), миротворчій діяльності. – надати спеціальні знання щодо гендерної рівності в секторі безпеки і оборони, зокрема діяльності органів системи МВС України, спрямоване на підвищення загальної чутливості, розуміння та знань про гендерну (не) рівність, подолання гендерних стереотипів; – розвинути уміння аналізувати та виділяти гендерні проблеми сектору безпеки і оборони України, зокрема діяльності органів системи МВС України; – надати знання про проведення гендерного аудиту, гендерно-правової експертизи, визначення гендерної перспективи та на цій

	основі розробки перспективних напрямків забезпечення гендерної рівності в діяльності органів системи МВС України.
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS/годинах	Кількість кредитів ECTS – 4 (загальний обсяг – 120 год.)
	3 них:
	аудиторна робота: 60 год. самостійна робота – 60 год.
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – денна. Види навчальних занять: лекції – 30 год; семінарські заняття – 3 год.
Самостійна робота	Опрацювання рекомендованої літератури та завдань та питань, що виносяться на самостійне опрацювання. Підготовка тез доповідей до конференцій.
Індивідуальні завдання	Наукові доповіді, реферат, есе, презентації, контрольні роботи.
Необхідне обладнання	Мультимедійне обладнання (ноутбук, проєктор, екран), комп'ютерне забезпечення з виходом в мережу Інтернет; Презентації – виконані в програмі MS PowerPoint, схеми / таблиці, візуальні розробки з тем навчальної дисципліни.
Мова викладання	Українська.
Контроль	При проведенні <i>лекцій</i> використовуються методи: пояснення; проблемного викладання; розповідь; аналітичний та прикладів. При проведенні <i>семінарських занять</i> використовуються методи: вправ (групове та індивідуальне вирішення конкретних ситуацій); частково-пошуковий; дослідницький; діалог «запитання-відповідь». Форми контролю: залік (комп'ютерне тестування). Критерії оцінки поточного контролю викладач повідомляє на першому занятті та перед кожним оцінюванням.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні питання/ситуації під час професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає поєднання теоретичних аспектів гендерного підходу до прикладного знання, що включає навички, характеристики й моделі поведінки, які сприяють ефективному

	<p>просуванню гендерної рівності у професійній діяльності, а також досягненню справжньої (реальної) гендерної рівності.</p> <p>ЗК-1 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-5 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК-6 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК-7 Здатність бути критичним та самокритичним</p> <p>ЗК-12 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК-14 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.</p>
Спеціальні компетентності (СК)	<p>СК-11 Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави</p> <p>СК-12 Здатність забезпечувати охорону прав і свобод людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічну безпеку і порядок</p>
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
<p>Тема 1. Гендер як соціальний конструкт (4 год.)</p> <p>Співвідношення понять стать і гендер. Змістовна сутність та ознаки поняття «гендер». Основні теоретичні конструкти гендеру.</p> <p>Стереотип: поняття, види, наслідки. Гендерні стереотипи в мові, ЗМІ та рекламі. Вплив гендерних стереотипів на формування особистості. Гендерні питання в українському суспільстві: стереотипи, виклики і перспективи змін.</p> <p>Гендерна соціалізація: поняття та основні етапи.</p> <p>Гендерна роль: поняття, зміст, рівні аналізу та ознаки. Маскулінність і феміністичність. Гендерно-рольовий конфлікт.</p> <p>Гендерна ідентичність: структура, види та розвиток гендерної ідентичності. Множинна гендерна ідентичність. Гендерні інверсії.</p>	
<p>Тема 2. Гендерна нерівність, ксенофобія та дискримінація (4 год.)</p> <p>Гендерна стратифікація суспільства. Гендерні відмінності та нерівності.</p>	

Система взаємовідносин між чоловіками і жінками, створена через соціальні зв'язки. Соціальне конструювання гендерних стосунків.

Толерантність, повага до розмаїття та рівність людей як ключові цінності поліцейського.

Ксенофобія: сутність, рівні та прояви (расизм, антисемітизм, ісламофобія та гомофобія). Мови ворожнечі і практики протидії. Сексизм. Мовний сексизм. Сексистська реклама. Протидія сексизму.

Дискримінація та її складові. Форми і прояви дискримінації та їх ідентифікація.

Міжнародні та національні стандарти у сфері запобігання та протидії дискримінації.

Запобігання та протидія дискримінації в Україні. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»). Позитивні дії, її форми.

Тема 3. Міжнародні стандарти у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (4 год.)

Міжнародно-правові документи з питань забезпечення гендерної рівності. Загальна декларація прав людини 1948 р. Конвенція про політичні права жінок 1952 р. Декларація про захист жінок і дітей у надзвичайних обставинах і в період збройних конфліктів 1974 р. Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. (CEDAW). Пекінська декларація та Платформи дій 1995 р. Декларація тисячоліття ООН 2000 р. Цілі сталого розвитку 2016-2030 (Порядок денний для сталого розвитку – 2030). Міжнародні норми та стандарти гендерної рівності у сфері праці Міжнародної організації праці (МОП). Конвенція № 100 «Про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності». Конвенція № 103 «Про охорону материнства». Конвенція № 111 «Про дискримінацію в галузі праці та занять». Конвенція № 122 «Про політику у сфері зайнятості». Конвенція № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками». Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 (2000), 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2467 (2019) та 2493 (2019).

Тема 4. Національні стандарти у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (4 год.)

Загальне правове регулювання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: основні джерела.

Конституція України. Закони України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного Плану з її реалізації на 2022-2024 роки.

Імплементация резолюції Ради безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» в законодавство України. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року.

Указ Президента України про Цілі сталого розвитку України на період

до 2030 року (Ціль 5 – забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат). Указ Президента України «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини».

План заходів з реалізації зобов'язань Уряду України, взятих в рамках міжнародної ініціативи «Партнерство Біарріц» з утвердження гендерної рівності.

Тема 5. Гендерна політика: стандарти і практика (4 год.)

Зміст і основні напрями державної гендерної політики. Співвідношення понять «політика», «державна гендерна політика», «гендерна політика». Суб'єкти формування та реалізації державної гендерної політики. Гендерний підхід.

Гендерна рівність. Законодавче закріплення принципу рівності за ознакою статі в Україні.

Гендерно-правова експертиза. Порядок проведення органами виконавчої влади антидискримінаційної експертизи проєктів нормативно-правових актів.

Тема 6. Інституційний механізм забезпечення гендерної рівності в Україні (4 год.)

Поняття інституційний механізм забезпечення гендерної рівності. Ознаки механізму забезпечення гендерної рівності. Принципи функціонування національного механізму. Роль інституційних механізмів забезпечення гендерної рівності.

Суб'єкти формування та реалізації державної гендерної політики. Особи, відповідальні за надання консультативної та методичної допомоги з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в апараті Верховної Ради України. Повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Представника Уповноваженого з дотримання рівних прав і свобод людини, Урядового уповноваженого з гендерної політики.

Тема № 7. Гендерованість ринку праці (2 год.)

Чоловіки і жінки на ринку праці: (не)рівність соціальних можливостей. Горизонтальна і вертикальна сегрегація праці. «Скляна стеля», «Липка підлога».

Дискримінація у сфері праці, його види. Мобінг – одна з дискримінаційних дій. Сексуальні домагання на робочому місці. Алгоритм дій для особи, яка зазнала дискримінації на роботі.

Законодавчі гарантії та механізм захисту рівності прав жінок та чоловіків у трудових правовідносинах.

Тема 8. Забезпечення гендерної рівності у сфері правоохоронної діяльності (2 год.)

Міжвідомчі стандарти забезпечення гендерної рівності. Механізми формування та впровадження гендерної політики в діяльність правоохоронних органів. Впровадження Національного плану дій резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» у діяльність правоохоронних органів. Радники/ці та контактні особи з гендерних питань.

Інституційна культура. Розуміння гендерних проблем та стосунків між працівниками – чоловіками та жінками. Жінки в правоохоронних органах

(асоціація жінок-поліцейських як приклад самоорганізації жінок-правоохоронців).

Тема 9. Гендерні аспекти лідерства (2 год.)

Лідерство та керівництво. Формальне та неформальне лідерство. Новітні концепції лідерства. Стили керівництва. Імідж лідера.

Лідерство у правоохоронній сфері. Гендерна компетентність керівника сектору безпеки і оборони України і правоохоронних органів. Роль керівника (командира) у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок та чоловіків

Лідерський потенціал. Гендерне обличчя сектору безпеки і оборони, зокрема правоохоронних органів.

<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПР.17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.</p> <p>ПР.22. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільстві, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>
<p>Критерії оцінювання результатів вивчення дисципліни</p>	<p>Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточний контроль - 50 балів; - підсумковий контроль - 50 балів. <p>Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувача вищої освіти.</p> <p>Оцінка за аудиторну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які здобувачем вищої освіти отримані на семінарських заняттях (здобувач має отримати не менш 5 позитивних оцінок) з коефіцієнтом 5. Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які отримані здобувачем за: реферат, доповідь, есе з коефіцієнтом 5.</p> <p>Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, які отримані здобувачем протягом семестру, та балів, які набрані на підсумковому контролі (заліку).</p> <p>Шкала оцінювання та ECTS. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://cutt.ly/MhcQhez</p>

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка	Оцінка за	Оцінка за шкалою ECTS
--------	-----------	-----------------------

в балах	національною шкалою	Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	А	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	В	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками
80-84			
75-79		С	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		Е	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки

40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Основні напрями фемінізму.
2. Що означають поняття «стать» і «гендер». У чому їх різниця?
3. Що означають поняття стереотип й упередження? У чому їх різниця?
4. Що означає поняття гендерний стереотип? Наведіть приклади гендерних стереотипів.
5. Які стереотипи зустрічаються в роботі поліцейських?
6. Що означають категорії: фемінність, маскуліність та андрогінність.
7. Що означають поняття гендерна роль та гендерно-рольовий конфлікт.
8. Що означає поняття гендерна соціалізація, основні її етапи.
9. Що означає гендерні інверсії.
10. Поняття та форми ксенофобії.
11. Що означає мова ворожнечі, її прояви і форми.
12. Що таке дискримінація? Які її складові?
13. Форми дискримінаційних проявів у багатонаціональному суспільстві.
14. Причини виникнення різних форм дискримінації.
15. Які наслідки в суспільстві можуть мати різні прояви дискримінації?
16. Якими національними та міжнародними нормативно-правовими актами регулюються питання запобігання та протидії дискримінації?
17. За якими ознаками заборонена дискримінація?
18. У чому проявляється дискримінація за ознакою статі?
19. Які державні органи гарантують дотримання прав людини в Україні?
20. У чому полягає зміст гендерної рівності?
21. Назвіть основні напрями гендерної політики.
22. Як впроваджуються міжнародні стандарти гендерної рівності до національного законодавства?

23. Яке значення для конституційного регулювання основних прав і свобод громадян в Україні має Загальна декларація прав людини?
24. Який механізм забезпечення принципу гендерної рівності?
25. Основні положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.).
26. Основні положення Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».
27. Який порядок проведення органами виконавчої влади антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів.
28. Функції механізму забезпечення гендерної рівності.
29. Ознаки механізму забезпечення гендерної рівності.
30. Якими повноваженнями наділена Верховна Рада України у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
31. Які фактори виокремлює Європейський інститут гендерної рівності, що впливають на ефективність механізмів забезпечення гендерної рівності?
32. Охарактеризуйте основні принципи функціонування національного механізму.
33. Назвіть основні завдання які виконує Урядовий уповноважений з питань гендерної політики.
34. Які основні завдання виконує Представник Уповноваженого з дотримання рівних прав і свобод.
35. Які державні органи влади наділені спеціальними повноваженнями щодо реалізації державної гендерної політики.
36. Які виокремлюють типи гендерної сегрегації праці?
37. Що означає вертикальна гендерна сегрегація.
38. Що означає горизонтальна гендерна сегрегація.
39. Що означає термін «Скляна стеля».
40. Що означає термін «Липка підлога».
41. Чому в суспільній свідомості існує розподіл на, так звані, «жіночі» і «чоловічі» професії.
42. Що таке репродуктивна праця.
43. Що таке непродуктивна праця.
44. Розкрийте зміст статті 2⁻¹ Кодексу законів про працю України.
45. Яка відповідальність настає за публікування дискримінаційного оголошення про вакантні посади з урахуванням статі, віку, статусу тощо.
46. Що таке мобінг.
47. Назвіть ознаки мобінгу.
48. Назвіть дискримінаційні дії у сфері праці.
49. Що таке трудова дискримінація.
50. Що означають поняття «керівник» і «лідер». У чому їх різниця?
51. Назвіть характеристики, які об'єднують керівництво і лідерство.
52. Охарактеризуйте основні етапи проведення гендерного аудиту.
53. Сформулюйте мету проведення гендерного аудиту.
54. Які методи збору інформації під час проведення гендерного аудиту користуються дослідники? Чому?

55. Сутність та завдання гендерного аудиту.
56. Підготовка до проведення гендерного аудиту.
57. Сутність та завдання гендерно-правової експертизи.
58. Що таке стиль управління? Назвіть основні стилі управління.
59. Розкрийте зміст авторитарного стилю управління.
60. Розкрийте зміст демократичного стилю управління.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Гендерна політика у збройних силах України: історія та сьогодення. Навчально-методичний посібник [В. Мараєва, О. Мацагор, В. Кротиков та ін.].- К. : НДЦ ГП ЗС України, 2021. – 159 с.
2. Войтко С. В. Лідерство та антикризовий менеджмент : підручник / С. В. Войтко, А. А. Мельниченко. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, вид-во «Політехніка», 2021. – 194 с.
3. Гендерна політика в нормативно-правових документах. Частина 1. [За заг. ред Левченко К. Б. / Г.Г. Жуковська, К.Б. Левченко, О.О. Остапенко, О.І. Суслова]. – Київ, 2020. 186 с.
4. Левченко К. Б. Гендерне тяжіння : виклики та рішення / Катерина Левченко. – Харків : Фоліо, 2019. – 318 с.
5. Желіба О. В. Освіта і гендер: навчально-методичний посібник / О. В. Желіба. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. – 256 с.
6. Щотка О. П. Гендерна психологія : навчальний посібник / О. В. Щотка. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. – 358 с.
7. Гендерна політика в системі публічного управління України / [М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, А. Кукуля, А. Алексєєнко, О. Бутенко, В. Костик, О. Руденко, Н. Богданова; за заг. ред. К. Ващенко]. К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2018. 125 с.
8. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія / Ірина Грицай. – К. : «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.
9. Гринчак А. А. Протидія расизму, ксенофобії та екстремізму: навчально-методичний посібник / А. А. Гринчак. – Харків : НЮУ, 2018. – 257 с.
10. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам / Тамара Марценюк. – К. : Основи, 2017. – 256 с.
11. Конціцка Г. Фемінізм : ідеологія, теорія, практика (досвід Польщі та України) : монографія / Г. Конціцка. – Львів : ПАІС, 2016. – 210 с.
12. Гендерні відносини: архетип, стереотип, ідентичність. Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Пушонкової О. А., Шевченко З. В. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю., 2016. – 202 с.
13. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність : навчальний посібник / О. О. Уварова. – Київ, 2018. Видавництво «ФОП Голембовська О. О.». – 204 с.
14. Сергєєва Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство : навчальний посібник / за наук. ред. Л. М. Сергєєвої. – Івано-Франківськ.

«Лілея-НВ». 2015. – 296 с.

15. Глосарій і тезаурус Європейського інституту з гендерної рівності / Ред. кол. М. Бабак, О. Давліканова, М. Дмитрієва, М. Козир, Л. Компанцева, К. Левченко, М. Скорик, О. Суслова; оновл. вид. – К. : «Вістка», 2021. – 170 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

16. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів у систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України / Олена Волобуєва, Алла В'яткіна, Світлана Ганаба та ін. Київ: ФОП Клименко Ю. Я., 2021. – 292 с. [Електрон. ресурс]. Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/news/pidgotovleno-metodichni-rekomendaciyi-z-integraciyi-gendernih-pidhodiv-u-sistemu-pidgotovki-fahivciv-dlya-sektoru-bezpeki-i-oboroni-ukrayini>.

17. Галіцина Н. В. Механізм забезпечення гендерної рівності в органах національної поліції України. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 5. С. 113–120.

18. Щербак Н. В. Інституційне забезпечення реалізації державної гендерної політики в умовах реформування державного управління. Право та державне управління. 2020. № 3. С. 141–149.

19. Брус Т., Ковальов В. Гендерні аспекти формування соціальної політики в Україні. Аспекти публічного управління. – 2020. – [Т. 8]. – № 3. С. 110–118.

20. Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / укладачі : К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 175 с.

21. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник / [О. Г. Романовський, Т. В. Гура, А. Є. Книш, В. В. Бондаренко]. Харків, 2017. 100 с.

22. Кругова С. С. Конституційні гарантії забезпечення рівності прав і свобод жінок та чоловіків / С. Круглова // Соціальне право, 2019. № 2. – С. 102–108.

23. Кругова С. С. Наукова інтерпретація забезпечення рівності прав і свобод жінок та чоловіків в Україні / С. Круглова // Вісник Пенітенціарної асоціації України, 2019. № 4 (10). – С. 14–26.

24. Задосенко К. О. Удосконалення організаційного механізму формування і реалізації гендерної політики в Україні / К. О. Задосенко. // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2019. – Вип. 1. – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Patp_2019_1_9.

25. Іванова А. В. Антидискримінаційна політика України в аспекті демократичних перетворень / А. В. Іванова // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. редкол.), Л. І. Кормич (голов. ред.), І. М. Милосердна (відп. ред.) [та ін.] ; НУ «ОЮА», Південноукр. центр гендер. проблем. – Одеса : Фенікс, 2019. – Вип. 63. – С. 181–193.

26. Правовий аналіз законодавства (за CEDAW) : посібник. – ООН Жінки, 2019. – 52 с. Електрон. ресурс. – Режим доступу : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/429/3.pdf>.

27. Сваюля І. Формування гендерної політики України: вплив міжнародних стандартів та нормативно-правових актів наднаціонального рівня. Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. 2017. № 41. С. 162–170.

28. Перевізник В. М. Основні типи та напрями державної гендерної політики. Вісник Національного університету Цивільного захисту України. 2018. Вип. 1(8). С. 484–490.

29. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки/ [Колектив авторок : Ковальчук Л.Г., канд. пед. н., Козуб Л. І., Левченко К. Б., докт. юрид. н., проф., Легенька М. М., Сулова О. І.] – Київ, 2017. – 264 с. Електрон. ресурс. – Режим доступу : <https://www.genderculturecentre.org/zhinki-mir-bezpeka-informaciyno-navcha-4/>

30. Маєрчик М. Феміністична політична теорія як основа гендерної політики (Розділ 11) // Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманої [3 видання, випр. і доп.]. – К. : Критика, 2017. – С. 179-186.

31. Гонюкова Л. В., Педченко Н. С. Сучасний механізм упровадження гендерної політики в Україні. Вісник НАДУ при Президентові України. 2016. № 2. С. 114–120.

32. Бовуар С. де Друга стаття / Сімона де Бовуар. – [у двох томах] // переклад з французької Н. Воробйова, П. Воробйов, Я. Собко. – К. : Основа, 403 с.

33. Gerhard J. 'Revisiting the Myth of the Vaginal Orgasm': The Female Orgasm in American Sexual Thought and Second Wave Feminism // Feminist Studies. – Vol. 26. – № 2. – P. 449-481.

34. Rudy K. Radical Feminism, Lesbian Separatism and Queer Theory // Feminist Studies. – Vol. 27. – № 1. – P. 191-222.

35. Podolak M., Kąćicka G. Dziecko w świecie przyrody: program, metody, efekty// Karpacki przegląd naukowy. – 2012. – Nr. 1. – S. 107-117.

36. Kąćicka G. Ogólne podstawy koncepcji zarządzania zasobami ludzkimi// Karpacki przegląd naukowy. – 2014. – 2(10). – S. 111-114.

37. Kąćicka G. Od demokracji Sokratesa do współczesności // Karpacki przegląd naukowy. – 2014/ – 3(11). – S. 115-136.

38. Kąćicka G. Wybrane zagadnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego// Karpacki przegląd naukowy. – 2015. – 2(14). – S.155-175.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ

39. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV. – К., 2006. – 124 с. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96->

[%D0%B2%D1%80.](#)

40. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.

41. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

42. Указ Президента України «Про підвищення соціального статусу жінок в Україні» від 25 квітня 2001 р. № 283/2001. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

43. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

44. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року. – Із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 року № 1150-р. <https://ips.ligazakon.net/document/KR201544?an=2526>.

45. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1578 «Про затвердження плану заходів з реалізації зобов'язань Уряду України, взятих в рамках міжнародної ініціативи «Партнерства Біарріц» з утвердження гендерної рівності». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1578-2020-%D1%80#Text>.

46. Закони України «Про зайнятість населення» від 1 березня 1991 р. № 803-XII. – Із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2023 року, підстава № 2622-IX. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.

47. Закони України «Кодекс законів про працю України» від 10 грудня 1971 № 322-VIII. – Із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 року, підстава № 2839-IX. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

48. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207.

49. Загальні рекомендації № 30 до Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%83-%D0%9E%D0%9E%D0%9D.pdf>.

50. Європейська Конвенція про захист прав людини та основоположних

свобод. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/ed19900101.

51. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська Конвенція). Ратифікована Україною 20.06.2022 р. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

52. Міжнародний кримінальний суд та Римський статут кримінального суду. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Онлайн-навчальні курси

52. Платформа Prometheus. – Онлайн-курс «Гендерна рівність та протидія сексуальним домаганням у військовій сфері». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+GE101+2021_T2/about

53. Платформа Prometheus. – Онлайн-курс «Жінки та чоловіки: гендер для всіх». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+101+2015_T2

54. Платформа Prometheus. – Онлайн-курс «Я знаю гендер». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UNW+GENDER101+2020_T3/about

55. «Жінки – це 50% успіху України». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://50vidsotkiv.org.ua>

56. «Жінки у політиці». – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.womeninpolitics.org.ua/>

Фільми, які виносяться на самостійне опрцювання

57. «Посмішка Мони Лізи», 2003 (в основі сюжету – питання доступу жінок до вищої освіти в 1950-ті роки в США).

58. «Суфражистка», 2015 (історичний фільм про боротьбу суфражисток за право голосу у Великій Британії).

59. «За статевою ознакою», 2018 (в основі сюжету – біографічна драма про реальну історію адвокatesи Рут Гінзбург, яка боролася проти сексизму).

60. «Колетт», 2019 (в основі сюжету – геніальність жінки письменниці без власного імені).

61. «Солдат Джейн», 1997 (фільм про гендерну інтеграцію військових підрозділів).

62. «Залізна леді», 2011 (кінокартина про Маргарет Тетчер – першу жінку прем'єр-міністерку Великобританії).

63. «Діана. Історія кохання», 2013 (кінострічка про принцесу Діану).

64. «Місс Скарлет і Герцог», 2020 (фільм про жінку яка намагається досягнути рівноправ'я у світі чоловіків у далекому 1880-му році).

65. «Закон Лідії Поет», 2023 (сюжет заснований на реальних подіях – життя першої в Італії жінки-адвокatesи, її боротьбі та несправедливості світу до неї, лише тому що вона жінка).

66. «Приховані фігури», 2016 (фільм розповідає про групу афро-

американок, які проводить для НАСА ряд математичних обчислень, необхідних для запуску перших пілотованих космічних місій США).

67. «Янголи із залізними щелепами», 2004р. (історичний фільм про боротьбу суфражисток в 1912-1920 роках в США за право голосу).